

**УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ**

На правах рукопису

Євсєєва Ольга Олексївна

УДК 658.5:331.101.38.001.76

**УДОСКОНАЛЮВАННЯ СИСТЕМИ СТИМУЛЮВАННЯ
ЕФЕКТИВНОЇ РОБОТИ КОЛЕКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

Спеціальність 08.06.01 –
економіка, організація і управління підприємствами

Дисертація
на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Науковий керівник:
доктор економічних наук,
професор Галуза С. Г.

Харків – 2004

ЗМІСТ

	Вступ	4
Розділ 1.	Економічна природа оплати праці та її стимулюючої функції в умовах перехідної економіки	10
1.1.	Сутність, джерела і призначення оплати праці	10
1.2.	Стимулювання як економічна категорія. Стимулююча функція оплати праці	16
1.3.	Аналіз зарубіжного і вітчизняного досвіду стимулювання трудової діяльності	31
	Висновки до розділу 1	58
Розділ 2.	Аналіз діючої системи економічного стимулювання праці на залізничному транспорті України	62
2.1.	Дослідження тарифної системи і законодавчого регулювання оплати праці на підприємствах залізничного транспорту	62
2.2.	Аналіз взаємозв'язку ефективності виробництва й оплати праці на залізничному транспорті	74
	Висновки до розділу 2	80
Розділ 3.	Шляхи посилення стимулювання праці на підприємствах залізничного транспорту в сучасних умовах	83
3.1.	Необхідність і загальні напрямки удосконалювання економічного стимулювання праці в перехідній економіці	83
3.2.	Методика визначення обґрунтованості утворення фонду оплати праці на підприємствах галузі	98
3.3.	Підвищення стимулюючої функції заробітної плати в сучасних умовах з урахуванням якості виконання роботи на безтарифній основі	104

3.4.	Економічні умови і передумови поліпшення соціально-психологічного клімату в трудовому колективі як фактора стимулювання його ефективної роботи	124
	Висновки до розділу 3	143
	Загальні висновки	147
	Список використаних джерел	151
	Додатки	170

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Перехід до ринкової економіки актуалізує дослідження проблем стимулювання ефективної роботи колективів підприємств, вимагає створення системи регулювання виробництва з використанням ринкових важелів і стимулів. Необхідне перетворення системи економічного стимулювання на найважливіший засіб державного регулювання економіки, підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності підприємств і праці окремих працівників. У наш час при найманні робочої сили й активізації її праці спостерігаються істотні, часто недостатньо обґрунтовані відмінності у формах, методах і рівнях розподілу засобів на оплату праці між різними категоріями працівників, що знижує результативність управління.

Широке коло питань, присвячених стимулюванню праці, знайшло своє відображення в роботах вітчизняних і закордонних економістів: Богині Д. П., Веселкова Ф. С., Волгіна М. О., Галузи С. Г., Гришнкової О. А., Диканя В. Л., Єгіазаряна Г. А., Завіновської Г. Т., Золотарьова А. М., Іванілова О. С., Калиної А. В., Клецького В. І., Криворучко О. М., Кроленко А. В., Лібермана Є. Г., Найдьонова В. С., Одегова Ю. Г., Перерви П. Г., Сивого В. Б., Сухаревського Б. М., П. Друкера, Г. Саймона та ін. Разом із тим розвиток ринкових відносин поставив на порядок денний ряд нових проблем, пов'язаних з удосконалюванням організаційно-економічних механізмів стимулювання ефективної роботи колективів підприємств, що потребують проведення спеціальних наукових досліджень таких актуальних проблем, як: чітке визначення економічної природи оплати праці у перехідній економіці; розкриття основних протиріч існуючої системи стимулювання виробництва; удосконалювання тарифної системи оплати праці, форм преміювання працівників. Усе це підвищує значення розробки науково обґрунтованих методів розподілу засобів на оплату праці, що більш гнучко враховують перехідні процеси та їх системні особливості.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація пов'язана з Концепцією розвитку залізничного транспорту України в межах галузевої науково-дослідної роботи “Методичні рекомендації по визначенню собівартості вантажних перевезень” (державний реєстраційний номер 0103U003535, державний обліковий номер 0303U007790). Дисертаційна робота виконувалась також в межах науково-дослідної теми Української державної академії залізничного транспорту “Удосконалювання економічних взаємин на залізницях України при реалізації програми реструктуризації залізничного транспорту України” (державний реєстраційний номер 01030003538).

Мета і задачі дослідження. Метою дослідження є розробка методологічних основ і обґрунтування практичних рекомендацій з удосконалювання стимулювання роботи колективів підприємств в умовах перехідної економіки України з урахуванням специфіки залізничного транспорту.

Мета дослідження визначила таке коло взаємозв'язаних **завдань**:

- визначити економічну природу оплати праці та її стимулюючої функції в умовах перехідної економіки;
- здійснити класифікацію форм і систем оплати праці на прикладі підприємств залізничного транспорту;
- проаналізувати вітчизняний і закордонний досвід стимулювання трудової діяльності;
- дослідити існуючі системи стимулювання роботи колективів підприємств залізничного транспорту і розкрити їх недоліки і протиріччя;
- розробити методичні основи визначення обґрунтованості утворення фонду оплати праці на підприємствах залізничного транспорту;
- обґрунтувати пропозиції щодо методичних основ удосконалення оплати праці в межах діючої тарифної системи на прикладі підприємств залізничного транспорту;
- дослідити умови підвищення ефективності роботи трудового колективу на основі його стимулювання шляхом поліпшення соціально-

психологічного клімату в колективі.

Предметом дослідження є економічні відносини, що виникають із приводу оплати праці і стимулювання ефективної виробничо-господарської діяльності в перехідній економіці.

Об'єктом дослідження стали умови й управлінські фактори удосконалювання роботи трудових колективів залізничного транспорту України в процесі ринкової трансформації її економіки.

Наукова новизна дисертації. Найбільш важливі результати проведеного дослідження, що містять елементи наукової новизни, полягають у наступному:

1) уточнено економічну категорію оплати праці з урахуванням джерел її утворення й економічного призначення в умовах перехідної економіки і перетворення робочої сили на товар;

2) розроблено методологічні і методичні передумови визначення обґрунтованості величини фонду оплати праці на підприємствах залізничного транспорту;

3) обґрунтовано пропозиції щодо удосконалювання оплати праці в межах діючої тарифної системи на прикладі підприємств залізничного транспорту;

4) розроблено методологічні і методичні основи удосконалення оплати праці в підрозділах підприємств із застосуванням коефіцієнтів пріоритетності (диференціації) їх працівників за якістю участі в трудовому процесі, обчислених на базі експертних попарних альтернативних оцінок усіх працівників одного з одним за факторами, що суттєво впливають на колективний виробничий результат;

5) обґрунтовано організаційно-економічні умови поліпшення соціально-психологічного клімату в трудовому колективі як мотиваційного фактора його ефективної роботи на базі запропонованої методики виміру інтегрального показника взаємин у трудовому колективі та заходів по їх поліпшенню.

Результати дослідження, наведені в пунктах новизни 4, 5, представлені вперше та є новими, наведені в пункті новизни 1 – удосконалюють існуючі теоретичні положення та вносять у них певну новизну, а наведені в пунктах новизни 2, 3 – розвивають далі та істотно доповнюють діючі положення.

Практичне значення результатів дослідження полягає в можливості використання розроблених пропозицій щодо удосконалення оплати праці в межах діючої тарифної системи в практичній діяльності підприємств залізничного транспорту з урахуванням перехідних процесів в економіці України.

Практичне значення мають зокрема такі науково-прикладні розробки дисертації, що впроваджені у виробництво: методика визначення обґрунтованості величини фонду оплати праці на підприємствах залізничного транспорту; методичні основи встановлення кількісної залежності оплати праці від якості виконання роботи; прикладні аспекти дослідження умов посилення мотиваційної ролі соціально-психологічного клімату в колективі при стимулюванні ефективної роботи підприємств та їх підрозділів.

Методологічну і теоретичну основу дослідження діалектичний підхід до аналізу економічних явищ і протиріч, системний розгляд проблем управління підприємством, досягнення світової і вітчизняної наукової думки в галузі теорії ефективності і управління виробництвом, законодавчі і нормативні акти Верховної Ради, Кабінету Міністрів, Міністерства транспорту України.

Методи дослідження. У процесі дослідження використані економіко-математичні методи, методи логічного і факторного аналізу, угруповань, динамічних рядів, експертних оцінок, а також факторний і кореляційно-регресійний аналіз, методи попарних порівнянь і визначення пріоритетів досліджуваних об'єктів.

Інформаційною базою дослідження є статистичні дані, планові і

звітні матеріали підприємств залізничного транспорту України, літературні джерела, законодавчі і нормативні акти, матеріали науково-практичних конференцій, результати науково-дослідних розробок, аналітичних розрахунків.

Особистий внесок здобувача. Наукові висновки і результати, отримані під час дослідження, зроблені автором самостійно. Результати наукових досліджень представлені в списку опублікованих праць. По наукових працях, опублікованих в співавторстві, особистий внесок здобувача відображений у списку його публікацій за темою дисертації.

Апробація роботи. Основні результати дисертаційної роботи викладені на 61 (1999 р.) і 62 (2000 р.) Науково-технічних конференціях Харківської державної академії залізничного транспорту (м. Харків), на Міжнародній науково-практичній конференції “Динаміка наукових досліджень”(м. Дніпропетровськ, 2002), на Міжнародній науково-практичній конференції “Наука і освіта ‘2003” (м. Дніпропетровськ, 2003), на II Міжнародній науково-практичній конференції “Динаміка наукових досліджень‘2003” (м. Дніпропетровськ, 2003), на Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих вчених “Економіка підприємства: проблеми теорії та практики” (м. Дніпропетровськ, 2003), на VII Міжнародній науково-практичній конференції “Наука і освіта ‘2004” (м. Дніпропетровськ, 2004).

Результати апробації дослідження підтверджуються тезами в фахових виданнях ВАК України.

Окремі положення дисертації були апробовані на підприємствах залізничного транспорту України. Так, методика визначення обґрунтованості величини фонду оплати праці на підприємствах залізничного транспорту апробована в Укрзалізниці та на підприємствах Південної залізниці при аналізі трудових показників, методики удосконалення оплати із застосуванням коефіцієнтів пріоритетності (диференціації) їх працівників за якістю участі в трудовому процесі та виміру інтегрального показни-

ка взаємин у трудовому колективі та поліпшення соціально-психологічного клімату в трудовому колективі – на Основ`янській дистанції сигналізації та зв'язку Південної залізниці.

Матеріали та висновки дисертації використовувались в УкрДАЗТ при викладанні дисциплін „Економіка підприємства”, „Економіка залізничного транспорту”, „Управління персоналом”, в Інституті перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів УкрДАЗТ при викладанні спецкурсів „Економіка підприємства”, „Прогнозування на підприємстві”.

Публікації. Основні положення і висновки дисертації викладені в 15 наукових працях загальним обсягом 4,2 друк. арк., з яких 10 опубліковано в фахових наукових виданнях, що входять у відповідні переліки ВАК України.

Структура й обсяг роботи. Дисертаційна робота загальним обсягом 148 сторінок складається зі вступу, трьох розділів, висновків. Вона містить 3 рисунки, 20 таблиць, 7 додатків, список використаних джерел (190 найменувань).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аблицов О. Залізниця – дзеркало нашої економіки // *Голос України*. – 2002. – 23 квітня. – С. 8-9.
2. Андрійченко Ж. О. Економічна сутність та зміст категорії мотивації праці у ринкових умовах // *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. – 2003. – № 580. – С. 8-11.
3. Антончук Д. До питання впливу трудової мотивації на економічний розвиток держави // *Україна: аспекти праці*. – 2003. - № 8. – С. 31-35.
4. Артемов В. И. Воспроизводственная и стимулирующая функции оплаты труда в переходной экономике // *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. – 2001. – № 530. – С. 134 -141.
5. Артемов Ю. М., Карастелин С. А. Материальное стимулирование в системе финансовых отношений. – М.: Финансы и статистика, 1988. – 368 с.
6. Бакаєв О. О. Транспортна галузь в системі кругообігу національної економіки / О. О. Бакаєв, В. В. Кулик, М. А. Славов // *Залізничний транспорт України*. – 2002. – № 2. – С. 2-10.
7. Беккер Г. Человеческий капитал // *США: экономика, политика, идеология*. – 1994. – № 11, 12.
8. Блюмберг В. А., Глущенко В. Ф. Какое решение лучше? Метод расстановки приоритетов. – Л.: Лениздат, 1982. – 160 с.
9. Богиня Д. П., Грішнова О. А. Основи економіки праці: Навч. посіб. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання-Прес, 2001. – 313 с.
10. Богуцький О., Кучерук І. Чинники мотивації праці // *Україна: аспекти праці*. – 1998. - № 6. – С. 37.
11. Бондаренко О. М. Механізм оплати праці та напрямки його реформування // *Вісн. технолог. ун-та Поділля*. – 2003. - № 4. – Ч I, т. 2. – С. 153-157.
12. Быкадоров С. А. Конкурентная среда на железнодорожном

транспорте и ее влияние на развитие отрасли // Бюллетень транспортной информации. – 2000. – № 11. – С. 10-15.

13. Быкадоров С. Система оценки экономических результатов работы железных дорог // ВИНТИ: Транспорт: Наука, техника, управление. – 1999. – № 12. – С. 14-15.

14. Быченко О. Г. Совершенствование планирования капиталовложений на железнодорожном транспорте: Автореф. дис... кандидата экон. наук: 08.00.05/ Государственная академия управления им. С. Орджоникидзе. – М., 1982. – 16 с.

15. Ведерников М. Д. Методологія оцінки управлінського персоналу в системі мотивації ефективної праці // Вісн. технолог. ун-та Поділля. – 2003. - № 2. – Т. 2. – С. 15-18.

16. Величко В. И. Современная технология планирования перевозок // Железнодорожный транспорт. – 2000. – № 8. – С. 20-26.

17. Верлока В. С. Питання організації маркетингової діяльності на залізницях України // Збірник наукових праць / ХарДАЗТ. – 2000. – Випуск 42. – С. 131-135.

18. Верлока В. С., Соколовская Н. С. Основные направления реформирования управления железнодорожным транспортом за рубежом // Залізничний транспорт України. – 1999. – № 1. – С. 20-23.

19. Веселков Ф. С., Лавриков и др. Интенсивность производства и проблемы управления трудом: Учеб. пособие. – Л., 1989. – 80 с.

20. Виноградов Е. А., Маусов Н. К., Ламскова О. М. Персонал в фирмах индустриально развитых стран. – М.: Изд-во Рос. экон. акад., 1992.

21. Волгин Н. А. Методика разработки и внедрения бестарифной рыночной модели оплаты труда и ее разновидностей на предприятиях с различными формами собственности. – М.: «Луч», 1991. – 79 с.

22. Волгин Н. А., Николаев С. В. Доходы работника и результативность производства (проблемы, реалии, перспективы). – М., 1994. – 274 с.

23. Волгин Н. Распределение по труду и собственности: проблемы,

варианты, рекомендации // Человек и труд. – 1993. – № 5/6. – С. 84-91.

24. Гаєвська Л. М. Економічні аспекти розвитку залізничного транспорту України: Автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.07.44 / НАН України, Міжнародний науково-навчальний центр інформаційних технологій та систем. – К., 1999. – 19 с.

25. Галабурда В. Г., Бубнова Г. В. Методы и средства стратегического планирования работы железнодорожного транспорта // Экономика железных дорог. – 2001. – № 2. – С. 5-19.

26. Галуза С. Г. Праця і форми її стимулювання. – К.: Політвидав України, 1970. – 230 с.

27. Гейц И. В. Оплата труда в отдельных отраслях экономики: [Учеб.-метод. пособие] / И. В. Гейц. – М.: Дело и сервис, 2003. – 220 с.

28. Гимпельсон В. Политика российского менеджмента в сфере занятости // МЭМО. – 1994. – № 6. – С. 8-14.

29. Головський Р. Мінімальна заробітна плата як інструмент мотивації праці // Україна: аспекти праці. – 2003. - № 1. – С. 43-47.

30. Грейсон Дж. К. мл., О'Дейл К. Американский менеджмент на пороге XXI века: Пер. с англ. / Авт. предисл. Б. З. Мильнер. – М.: Экономика, 1991. – 319 с.

31. Грішнова О. А. Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2001. – 254 с.

32. Гунченко М. В. Основні принципи побудови та функціональний розподіл моделі мотивації праці // Вісн. Донец. держ. ун-ту економіки і торгівлі. - 2003. - № 4. – С. 71-75.

33. Гурнак В. М. Економічні та правові проблеми діяльності залізничного комплексу України: Автореф. дис. ... доктора екон. наук: 08.07.04 / Київський міжнародний університет цивільної авіації. – К., 1995. – 42 с.

34. Данилов С. М., Бухановский А. Е. Состояние организации и нормирования труда на железнодорожном транспорте // Экономика железных

дорог. – 2000. – № 11. – С. 67-70.

35. Дикань В. Л. Обеспечение конкурентоустойчивости предприятия. – Харьков: Основа, 1995. – 159 с.

36. Дмитриев И. А., Башкатов С. А. Особенности трудовой мотивации в период становления рыночной экономики // Управління в умовах ринкової трансформації економіки України (теорія і практика). Матеріали регіональної науково-практичної конференції. – Харків: ХІБМ, 2002. – С.107-110.

37. Дойль П. Менеджмент: стратегия и тактика: Пер. с англ. под ред. Ю. Н. Каптуревского. – СПб: Издательство «Питер», 1999. – 560 с.

38. Друкер П. Труд и управление в современном мире // США: экономика, политика, идеология. – 1993. – № 5. – С. 106-115.

39. Евсеева О. А. Использование отечественного и зарубежного опыта стимулирования трудовой деятельности на предприятиях железнодорожного транспорта // Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції “Наука і освіта ‘2004”. – Том 65. Економіка підприємства. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2004. – С. 76 – 79.

40. Евсеева О. А. Разработка новой системы стимулирования труда на предприятиях железнодорожного транспорта // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції “Динаміка наукових досліджень ‘2003”. – Том 27. Економіка. Економіка підприємства. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2003. – С. 28 – 30.

41. Евсеева О. А. Совершенствование стимулирующей функции оплаты труда с учетом преимуществ тарифной системы // Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. Випуск 189: В 5 т. Том I. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2004. – С. 318 – 327.

42. Евсеева О., Чебанова Н. Теоретические аспекты эффективности стимулирования работы коллективов предприятий железнодорожного транспорта в условиях рыночных отношений // Вестник бухгалтера и аудитора Украины. – 2002. – № 23 – 24. – С. 20 – 22. (Дисертанту належить

уточнення економічної категорії оплати праці з урахуванням її економічного призначення в умовах перехідної економіки).

43. Евсеєва О.А. Исследование отечественного и зарубежного опыта стимулирования оплаты труда // Вісник економіки транспорту і промисловості (збірник науково-практичних статей). Випуск 5-6. – Харків: УкрДАЗТ, 2004. – С. 230-235.

44. Евсеєва О.А. Экономическая природа оплаты труда и ее стимулирующей функции в переходной экономике // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. – 2003. – № 608. – С. 56-60.

45. Евсеєва О. А., Пакулина А. А. Методика оценки влияния комплекса маркетинга на прибыль и определение эффективности работы предприятий региона // Зб. наукових праць «Економіка: проблеми теорії та практики». Випуск 129. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2002. – С. 40-47. (Дисертанту належить викладення методики факторного і кореляційно-регресійного аналізу у роботі підприємств, методи попарних порівнянь працівників і визначення їх відносних пріоритетів).

46. Егиазарян Г. А. Коллективные формы стимулирования производства. - М.: «Московский рабочий», 1968. – 112 с.

47. Егиазарян Г. А., Фейфец Л. С. Проблемы материального стимулирования в промышленности. - М.: «Экономика», 1970. –166 с.

48. Еловой И. А. Экономическая оценка параметров транспортно-технологических систем // Вестник ВНИИЖТ. – 2001. – № 5. – С. 27-30.

49. Еськов А. П. Индивидуализация системы нематериального стимулирования в современных условиях // Вісн. технолог. ун-та Поділля. – 2003. – Вип. 5, ч.2, Т. 2. – С. 27-30.

50. Еськов А., Московин В. Проблемы мотивации и стимулирования труда: Библиографический анализ и обзор наиболее значимой литературы // Бизнес – Информ. – 2000. - № 11/12. – С. 66-69.

51. Євсєєва О. О. Оцінка праці та персоналу на залізничному транспорті з урахуванням соціально-психологічного клімату // 65 Міжнародна

науково-технічна конференція кафедр Академії та спеціалістів залізничного транспорту і підприємств. – Факультет Економіки транспорту: Секція Обліку та аудиту. – Харків: УкрДАЗТ, 2003. – С. 47.

52. Євсєєва О. О. Оцінка праці та персоналу на залізничному транспорті з урахуванням соціально-психологічного фактора як інструмент ефективного управління виробничим процесом // Наукові праці Кіровоградського державного технічного університету. Економічні науки. Частина II. – вип. 4. – Кіровоград: КДТУ, 2003. – С. 84 – 89.

53. Євсєєва О. О. Розробка методики підвищення ефективності роботи трудового колективу підприємства залізничного транспорту за рахунок поліпшення соціально-психологічного клімату // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Наука і освіта ‘2003”.– Том 27. Економіка. Економіка промисловості. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2003. – С. 26 – 28.

54. Євсєєва О. О. Удосконалювання системи стимулювання праці робітників апарата управління на залізничному транспорті // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених “Економіка підприємства: проблеми теорії та практики”. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2003. – С. 38 – 39.

55. Євсєєва О.О. Дослідження ефективності стимулювання роботи колективів підприємств залізничного транспорту // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Динаміка наукових досліджень”. Том 21. – Економіка. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2002. – С. 12 – 15.

56. Євсєєва О.О. Розробка методики підвищення ефективності роботи трудового колективу за рахунок поліпшення соціально-психологічного клімату // Зб. наукових праць «Економіка: проблеми теорії та практики». Випуск 166. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2002. – С. 179 – 184.

57. Євсєєва О.О., Пакуліна А.А. Методика визначення ефективності використання фонду оплати праці колективів підприємств залізничного транспорту // Вісник економіки транспорту і промисловості (збірник нау-

ково-практичних статей). Випуск 2. – Харків: УкрДАЗТ, 2003. – С. 23-26.

58. Євсєєва О.О., Пакуліна А.А. Методичний підхід до визначення ефективності роботи підприємств регіону // Зб. наукових праць «Економіка: проблеми теорії та практики». Випуск 134. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2002. – С. 126 – 133. (Дисертанту належить розробка методичного підходу до визначення ефективності роботи підприємств).

59. Євсєєва О.О., Пакуліна А.А. Система мотиваційного управління активізацією праці // Зб. наукових праць «Економіка: проблеми теорії та практики». Випуск 128. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2002. – С. 172-176. (Дисертанту належить розробка пропозицій щодо доцільності доповнення типових рішень на основі регламентованих тарифів безтарифною системою індивідуалізації заробітної плати).

60. Железнодорожный транспорт в 1997 г.: цифры и факты // Железнодорожный транспорт. – 1998. – № 5. – С. 2-9.

61. Завіновська Г. Т. Економіка праці. – К.: КНЕУ, 2003. – 300 с.

62. Задорожный Г. В. Мотивация трудовая или хозяйственная – дилемма транзитивного общества в глобализирующемся мире (философско-методологический аспект) // Регіональні перспективи. – 2002. - № 3-4. – С. 12-16.

63. Заработная плата. Сборник нормативных документов. (С изменениями и дополнениями по состоянию на 1 февраля 2002 года). – Х.: ООО «Конус», 2002.

64. Здравомыслов А. Г. Потребности. Интересы. Ценности. – М.: Политиздат, 1986. – 223 с.

65. Землянская В. Правильно ли применяется КТУ? // Советская торговля. - 1988. - № 11. - С. 23.

66. Золотарев А. Н. Повышение продуктивности воспроизводственных процессов на предприятиях машиностроения. – Харьков: ИД «ИНЖЭК», 2004. – 171 с.

67. Иванілов А. С. Техническое нормирование и организация труда: Глава 9 // Экономика и организация производства: Учебн. пособие. – Харьков.: Вища шк., 2000. – С. 296-328.
68. Итоги работы «Укрзалізниці» за 2000 г. // Транспорт. – 2001. – № 3. – С. 40-43.
69. Итоги работы транспортного комплекса Украины за 2001 г.: (По данным Госкомстата) // Транспорт. – 2002. – № 4. – С. 54-55.
70. Іванілов О. С. Мотивація і оплата праці: Глава 13// Економіка будівництва: Навчальний посібник. – Х.: Вища школа, 2002. – С. 81-105.
71. Калина А. В. Организация и оплата труда в условиях рынка (аспект эффективности. – 4-е изд., стереотип. – К.: МАУП, 2003. – 312 с.
72. Калина А. В. Поход к формированию премиальной системы работников предприятия // Вісн. технолог. ун-та Поділля.– 2002. – Вип. 5, ч.2, Т. 2. – С. 34-36.
73. Калина А. В. Формування механізму організації заробітної плати в сучасних умовах // Вісн. технолог. ун-та Поділля. – 2003. – Вип. 2. – Т. І. – С. 135-138.
74. Карташев В. А. Система систем. – М.: «Прогресс-Академия», 1995. – 144 с.
75. Ковальов В. М. Економічне обґрунтування методів стимулювання ефективного використання трудового потенціалу // Продуктивність. – 2003. - № 4. – С. 2-5.
76. Кожевников Ю. Н. Железнодорожные грузовые тарифы в условиях конкуренции с другими видами транспорта // Железнодорожный транспорт. Серия «Маркетинг и коммерческая деятельность»: ЭИ / ЦНИИТЭИ. – 1997. – Выпуск 2 . – С. 39-59.
77. Колот А. М. Мотивація персоналу: Підручник. – К.: КНЕУ. – 2002. – 337 с.
78. Колот А. М. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1998. – 224 с.

79. Колот А. Теоретичні й прикладні аспекти становлення і розвитку сторін соціально-трудових відносин та їх представницьких органів // Україна: аспекти праці. – 2002. - № 2. – С. 14-25.

80. Колот О. Проблеми розбудови національної моделі соціально-трудових відносин // Україна: аспекти праці. – 2002. - № 5. – С. 23-28.

81. Конвенции и рекомендации, принятые Международной конференцией труда / Международная организация труда. – Женева, 1991. – Т. 1, 2.

82. Концепция развития железнодорожного транспорта Украины на период до 2000 года с учетом дальнейшей перспективы // Магистраль. – 1994. – 22-28 жовтня.

83. Костышина Т. А. Мотивационные основы оплаты труда в условиях рыночных преобразований // Вісн. технолог. ун-та Поділля. – 2003. - № 4. – Ч I, т. 1. – С. 121-126.

84. Крейнин А. В. Фундаментальное исследование современных методов управления экономическими процессами на железнодорожном транспорте // Бюллетень транспортной информации. – 2000. – № 9. – С. 33-36.

85. Криворучко О.Н., Малова И.В. Стимулирование результатов деятельности работников транспортных предприятий // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. – 2004. – № 630. – С. 47-51.

86. Кроленко А. В. Зміст та напрямки подальшого реформування оплати праці у перехідній економіці України // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. – 2003. – № 580.

87. Кроленко А. В. Індивідуалізація заробітної плати як елемент нового мотиваційного механізму ефективності праці // Регіональні перспективи. – 2002. – № 3.

88. Кроленко А. В. Проблемы реформирования организации оплаты труда в условиях трансформационных преобразований в экономике // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. – 2002.

– № 575. – С. 133-139.

89. Кулахин А. С. Развитие хозяйственной мотивации в условиях формирования рынка // Вестник Харьковского госуниверситета. – 1993. - № 378.

90. Кулахин А. С. Факторы хозяйственной мотивации // Вестник Харьковского государственного политехнического университета (ХПИ). – 2000. - № 94.

91. Куликов Г. Підвищення реальної заробітної плати як провідний фактор мотивації праці в перехідній економіці // Україна: аспекти праці. – 2002. - № 6. – С. 12-17.

92. Куликов Г. Т. Мотивация труда наемных работников. Монография / Отв. ред. Д. П. Богиня. – К.: Институт экономики НАН Украины, 2002. – 339 с.

93. Лагутін В. Д. Політика заробітної плати у стратегії економічної стабілізації. – Луцьк: ВДУ. РВВ “Вежа”, 2000. – 109 с.

94. Лагутін В. Д. Реформа оплати праці стимулюючого типу в Україні: теорія, концепція, практичні рекомендації і пропозиції: Монографія. – Луцьк: Ред.-вид. від. Вежа” ВДУ ім. Лесі Українки, 2000. – 241 с.

95. Лapidус Б. М. Информатизация экономических процессов – основа реформы железнодорожного транспорта // Транспорт: Наука, техника, управление. – 1998. – № 8. – С. 2-6.

96. Лapidус Б. М. Транспорт в период реорганизации экономики государства // Экономика железных дорог. – 2000. – № 1. – С. 19-25.

97. Лебедева С.Н., Раздерищенко В. Н. Эффективность материального стимулирования труда: интересы работодателя и работника // Регіональні перспективи. – 2002. - № 3-4. – С. 185-187

98. Левицкая Л. Г. Определение операционной среды принятия и реализации управленческого решения на основе моделирования ситуации // Железнодорожный транспорт. – 2002. – № 1. – С. 21-32.

99. Либерман Е. Г. Экономические методы повышения эффектив-

ности общественного производства. – М.: Экономика, 1970. – 176 с.

100. Лобза А. В. Моделювання системи стимулювання праці персоналу // Вісн. Дніпропетр. держ. фін.-екон. ін-ту. – 2002. – № 1. – С. 106-110.

101. Лозовский А.Н. Совершенствование коллективных форм организации и стимулирования труда в розничной торговле. Автореф... канд. экон. наук. – Киев, 1992. – С. 18.

102. Лукашев В. И. Система макроэкономической оценки деятельности железнодорожного транспорта // Вестник ВНИИЖТ. – 1999. – № 5. – С. 32-42.

103. Мазманова Б. Г. Управление оплатой труда. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 367 с.

104. Мазур В. Порівняльна характеристика систем оплати та мотивації праці за кордоном і на українських підприємствах // Вісн. Терноп. акад. нар. госп-ва. – 2001. – № 18, ч.2. – С. 179-183.

105. Макаренко М. В. Удосконалення принципів і методів фінансування залізниць України та їх структурних підрозділів: Автореф. дис. ... канд. экон. наук: 08.03.02 / Київський міжнародний університет цивільної авіації. – К., 1998. – 16 с.

106. Макконнелл К. Р., Брю С. Л. Экономикс: Принципы, проблемы и политика. В 2-х томах: Пер. с англ. 11-го изд. – М.: «Республика», 1992. – 399 с.

107. Малаховський Ю. Оплата праці і стимулювання продуктивності // Регіональні перспективи. – 2002. – № 2. – С. 103-107.

108. Марченко М., Шкорінов С. Показники оцінки результатів діяльності працівників підприємств та деякі підходи до організації матеріального стимулювання їх праці // Україна: аспекти праці. – 2003. – № 4. – С. 34-40.

109. Маусов Н. К., Кулапов М. Н., Журавлев П. В. Управление карьерой персонала в условиях производства. – М.: Изд-во Рос. экон. акад., 1993. – 320 с.

110. Мачерет Д. А., Лаврова Е. А., Лукашев В. И. Отраслевые макроэкономические показатели и особенности их расчета // Железнодорожный транспорт. – 2000. – № 4 – С. 36-43.
111. Медведева Е. Тенденции в стимулировании труда инженерно-технических работников // Социалистический труд. – 1988. – № 12. – С. 28-37.
112. Мескон М. Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: Пер. с англ. – М.: Дело, 1992. – 702 с.
113. Микулович Л. Против уравниловки // Советская торговля. - 1988. - № 11. - С. 22.
114. Мишурова И. В. Управление мотивацией персонала / И. В. Мишурова, П. В. Кутелев. – М.: МарТ, 2003. – 215 с.
115. Міокова Г. І. Вплив мотивації праці на результативність трудової діяльності // Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. Випуск 150. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2002. – С. 71-76.
116. Мірошник С. В. Закон и мотивация труда. – М.; Ростов н/Д: МарТ, 2003. – 252 с.
117. Моніторинг показників основної діяльності підприємств залізничного транспорту України (1991-2000 рр.) / Н. С. Соколовська, Т. В. Горяїнова, О. В. Прихненко та ін.; Наук. кер. Ю. М. Цветов, М. В. Макаренко. – К.: ВАТ «ІКТІП-Центр», 2001. – 10 с.
118. Мороз Л. В. Образование и использование средств на оплату труда в розничной торговле. Автореф...канд. экон. наук. - Киев, 1992. – 24 с.
119. Москаленко В. П. Финансовое стимулирование руководителей и специалистов внутрифирменных подразделений за уровень эффективности результатов их труда // Механізм регулювання економіки. – 2002. - № 1/2. – С. 136-141.

120. Мотиваційний механізм формування конкурентоспроможної робочої сили: Зб. наук. пр. / Нац. Акад. наук України, Ін-т економіки; [Редкол.: Д. П. Богиня (відп. ред.) та ін.]. – К.: Ін-т економіки, 2002. – 188 с.
121. Найденов В. С. Пути интенсификации производства / В. С. Найденов, Е. И. Галиновский, Н. А. Терещенко и др.; Под ред. В. С. Найденова. – К.: Техника, 1985. – 287 с.
122. Никулин Л. -Л. Ф. Менеджмент эпохи постмодерна и «нью-экономики»: Монография. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 127 с.
123. Никулин Л. Ф., Иванов О. Б. Корпоративный менеджмент роботизированных систем. – М.: Изд-во РЭА, 1996. – 139 с.
124. Никулин Л. Ф., Русинов Ф. М., Фаткин Л. В. Менеджмент и самодирективное управление в системе рыночных отношений: Учеб. пособие. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 352 с.
125. Одегов Ю. Г., Быгин В. Б., Андреев К. Л. Трудовой потенциал предприятия: пути эффективного использования (в 2-х частях). – Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 1991. – 220 с.
126. Одегов Ю. Г., Никонова Т. В., Безделов Д. А. Управление персоналом банка. – М.: Изд-во Рос. экон. акад., 1996. – 144 с.
127. Одегов Ю. Г., Руденко Г. Г., Журавлев П. В. Миграционные процессы и занятость в России. – М.: Изд-во Рос. экон. акад., 1996. – 188 с.
128. Онищенко Т., Рудяк Ю. Оплата праці: Податковий та бухгалтерський облік. – 2-е вид., перероб. і доп. – Х.: Фактор, 2003. – 302 с.
129. Организационная психология / сост. и общ. редакция Л. В. Винокурова, И. И. Скрипюка. – СПб.: Питер, 2001. – 512 с.
130. Основы менеджмента: Учебное пособие / акад. Соболев Ю. В., проф. Верлока В. С. (руковод. авт. кол-ва), Макаренко М. В., проф.: Афанасьев Н.В., Мироненко В.К.; доц.: Арбузов Г.Ф., Духов В.Е., Жердев Н.Д., Ковалев Д.И., Моисеенко В.И., Чигринова М.В. / Под редакцией В.С. Верлоки. – 2-е изд. – Х.: Издательский Дом «ИНЖЭК», 2004. – 352 с.

131. Павловська Н. Зарубіжний досвід в галузі оплати праці // Справочник кадровика. – 2003. - № 4. – С. 61-68.
132. Павловська Н., Мелешкова Ю. Спасенко Ю. Особливості формування та шляхи вдосконалення оплати праці перших керівників підприємств державної та комунальної власності // Україна: аспекти праці. – 2004. - № 4. – С. 35-40.
133. Павловська О. Вдосконалення державного та регіонального регулювання оплати праці // Україна: аспекти праці. – 2002. - № 4. – С. 36-39.
134. Пакулина А. А. Мотивационное управление как функция активизации трудовых коллективов (региональные аспекты): Дис. ... кандидата экон. наук: 08.00.05 / Российская экон. академия им. Г. В. Плеханова. – М., 1997. – 217 с.
135. Перерва П. Г., Гаврик О. М., Погорелов М. І. Економіка і маркетинг виробничо-підприємницької діяльності. – Харків: НТУ “ХПІ”, 2004. – 640 с.
136. Пивоварник Я. Співпраця як складова системи мотивування на підприємстві // Україна: аспекти праці. – 2002. - № 2. – С. 46-49.
137. Плышевский Б. П. Соотношение динамики производительности и оплаты труда // Вопр. статистики. – 2002. - № 6. – С. 3-6.
138. Политическая экономия: Учебник. – М.: Госполитиздат, 1962. – 703 с.
139. Положення про умови оплати праці працівників залізничного транспорт України: Затверджено наказом Укрзалізниці від 29 квітня 2002 р. № 220-Ц.
140. Приступа М. Створення регіональних оптимізаційних моделей регулювання соціально-трудових відносин // Україна: аспекти праці. – 2003. - № 6. – С. 13-19.
141. Про затвердження Номенклатури найменувань і кодів видів оплати і утримань із заробітної плати працівників залізничного транспорт України: Наказ Укрзалізниці від 24 жовтня 2001 р. № 566-Ц.

142. Промыслов Б. Дроздова С. Стимулирование труда и тарифная система // Человек и труд. – 2004. - № 2. – С. 77-78.
143. Пустовар Я. П. К вопросу о связи экономического поведения с национальным менталитетом как мотивационных истоках деятельности человека // Вісник ХДУ. – 1999. - № 457.
144. Пустовар Я. П. Мотиваційний аспект менеджменту персоналу // Вісник ХДУ. – 2001. - № 508.
145. Райсберг Б. А., Лозовский Л. Ш., Стародубцева Е. Б. Современный экономический словарь. – М.: Инфра-М, 2000. – 479 с.
146. Рекомендації щодо визначення заробітної плати працюючих в залежності від особистого внеску працівника в кінцеві результати роботи підприємства / Міністерство праці та соціальної політики України, Науково-дослідний інститут соціально-трудова відносин // Праця і зарплата. – 1999. - № 11(171). – С. 18-31.
147. Рудченко О., Пономарьова О. Підвищення ефективності використання трудового потенціалу на підприємствах різних форм власності в умовах роздержавлення // Україна: аспекти праці. – 2003. - № 1. – С. 35-39.
148. Рыбалкин О. Е. Экономико-организационные формы реализации материальных интересов в торговле и перспективы их развития: Дисс...канд. экон. наук. - Киев, 1992. - С. 18.
149. Савкова С., Терещенко О. Шляхи вдосконалення нормування праці (за матеріалами регіонального обстеження) // Україна: аспекти праці. – 2002. - № 2. – С. 41-45.
150. Саймон Г., Смитбург Д., Томсон В. Менеджмент в организациях. – М.: Экономика, 1995. – 320 с.
151. Сейтмуратов Р., Юлдашев Ш. Стимулирование производительности труда // Экономист. – 2001. - № 4. – С. 55-58.
152. Семикіна М. Філософія мотивації праці в умовах формування конкурентних відносин // Україна: аспекти праці. – 2004. - № 2. – С. 31-38.
153. Сивый В. Б., Скоков Б. Г. Математические методы и модели в

планировании и управлении жилищно-коммунальным хозяйством: Учебн. пособие. – Харьков: Основа, 1991. – 205 с.

154. Система управления трудом в развитом социалистическом обществе. – М.: Экономика, 1983. – 144 с.

155. Системный анализ и научное знание: Сб. ст. – М.: Наука, 1978. – 246 с.

156. Сладкевич В. П. Мотиваційний менеджмент: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2001. – 168 с.

157. Соловьева А., Ставницкий А. Политика заработной платы и социальное партнерство // Вопросы экономики. - 1994. - № 5. - С. 84.

158. Соломанидина Т. О. Управление мотивацией персонала: Учебное пособие. – М.: Изд-во Рос. экон. акад., 1995. – 186 с.

159. Статистичний щорічник України за 2000 рік. – К.: Техніка, 2001. – 600 с.

160. Статистичний щорічник України за 2001 рік. – К.: Техніка, 2002. – 600 с.

161. Статистичний щорічник України за 2002 рік. – К.: Видавництво “Консультант”, 2003. – 664 с.

162. Сухаревский Б. М. Стимулирование производства и экономика социализма. – М.: Экономика, 1968. – 122 с.

163. Схема вирішення проблем ефективного управління транспортним комплексом України у нових умовах // Магістраль. – 1993. – 19 листопада.

164. Тельнов А. Формування мотиваційного механізму якості праці в системі управління якістю інноваційної продукції // Україна: аспекти праці. – 2004. - № 2. – С. 38-44.

165. Тенденції розвитку залізничних перевезень у провідних країнах світу / Є. І. Балака, О. І. Зоріна, Н. М. Колеснікова, С. В. Погасій, Т. А. Мукмінова // Залізничний транспорт України. – 2000. – № 1. – С. 22-23.

166. Терешина Н. П., Галабурда В. Г. Экономическая стратегия

развития железнодорожного транспорта России // Экономика железных дорог. – 2000. – № 8. – С. 5-12.

167. Томпсон А. А., мл., Стрикленд А. Дж. III. Стратегический менеджмент: концепции и ситуации: Учебник для вузов / Пер. с 9 англ. изд. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 412 с.

168. Торонович В. І. Прогнозування тенденцій економічного розвитку транспортної інфраструктури України в ринкових умовах: Автореф. дис. ... канд. екон. наук.: 08.03.02 / НАН України, Міжнародний науково-навчальний центр інформаційних технологій та систем. – К., 2000. – 20 с.

169. Трубич С., Демуш О. Заробітна плата як показник стану мотиваційного механізму праці // Вісн. Терноп. акад. нар. госп-ва. – 2002. - № 3. – С. 7-11.

170. Труш И. И все же необходимость // Советская торговля. - 1990. - № 9. - С. 48.

171. Турецкий О. А., Фесенко И. И. О повышении эффективности экономики и мотивации трудовой деятельности на основе совершенствования тарифной системы оплаты труда // Вісник Східноукр. нац. ун-ту ім. В. Даля. – 2002. - № 4. – С. 249-254.

172. Фирсова С. Г. Планирование и использование средств на оплату труда в оптовой торговле. Автореф...канд. экон. наук. - Киев, 1991. - 21 с.

173. Фінансово-економічний та технічний стан залізничного транспорту та результати виконання прийнятих на законодавчому рівні рішень щодо його державної підтримки // Магістраль. – 1999. – № 20. – С. 11.

174. Хайкин В. П. и др. Корреляция и статистическое моделирование в экономических расчетах / Под ред. д-ра экон. наук. проф. Е. Г. Либермана. – М.: «Экономика», 1964. – 216 с.

175. Цыпкин Ю. А., Люкшинов А. Н., Эриашвили Н. Д. Агротаркетинг и консалтинг / Под ред. проф. Ю. А. Цыпкина. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 637 с.

176. Цыпкин Ю. А., Люкшинов А. Н., Эриашвили Н. Д. Менеджмент / Под ред. проф. Ю. А. Цыпкина. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 439 с.
177. Черватюк О. Заробітна плата в механізмі трудової мотивації працівників (на прикладі підприємств промисловості Житомирщини) // Україна: аспекти праці. – 2002. - № 3. – С. 40.
178. Четыркин Е. М. Методы финансовых и коммерческих расчетов. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: “Дело Лтд”, 1995. – 320 с.
179. Чумаченко Е. В. Проблемы стимулирования труда в современных условиях // Менеджер. – 2002. - № 3. - С. 164-169.
180. Шаховой В. А. Мотивация трудовой деятельности / В. А. Шаховой, С. А. Шапиро; Рос. акад. предпринимательства. – М.: Вершина, 2003. – 222 с.
181. Шаховская Л. С. Мотивация труда в переходной экономике: Монография / Научн. ред. С. А. Ленская. – Волгоград: Перемена, 1995. – 144 с.
182. Шеремет Н. М. Мотивация работников: слагаемые успеха // Железнодорожный транспорт. – 2004. - № 7. – С. 70-73.
183. Шеремет Н. М. Производительность и оплата труда // Железнодорожный транспорт. – 2004. - № 3. – С. 121-124.
184. Шинкаренко В.Г., Криворучко О. М. Система мотиваційного моніторингу працівників підприємства // Україна: аспекти праці. – 2000. - №4 . – С. 27-32.
185. Шинкаренко В.Г., Криворучко О. Н. Система управления персоналом организации // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті: Зб. наук. праць. – Вип. 10. – Одеса: ОДМУ, 2001. – С. 142-149.
186. Шинкаренко В.Г., Криворучко О. Н. Экономика труда. – Харьков: ХНАДУ, 2002. – 108 с.
187. Шрайэгт Г., Носс К. Изжила ли себя оргструктура? // Проблемы теории и практики управления. – 1994. – № 4. – С. 78-80.

188. Экономика труда: Учебник / Перерва П. Г., Погорелов Н. И., Тимофеев В. Н. и др. / под ред. Перерва П. Г., Погорелова Н. И. – К.: ИСИО, 1997. – 230 с.

189. Экономико-математические методы и прикладные модели: Учеб. пособие для вузов / В. В. Федосеев, А. Н. Гармаш, Д. М. Дайитбегов и др.; Под. ред. В. В. Федосеева. – М.: ЮНИТИ, 2001. – 391 с.

190. Экономическое стимулирование на промышленных предприятиях / Под ред. В. И. Клецкого. – Минск: «Наука и техника», 1991. – 134 с.